

การศึกษาคำกริยาและองค์ประกอบบังคับในสารคดีท่องเที่ยว

นางสาวสนิษฐา เชี่ยวชาญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0712-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE STUDY OF VERBS AND ARGUMENTS IN TRAVEL DOCUMENTARIES

Miss Sanittha Cheawcham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Thai

Department of Arts Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic year 2001

ISBN 974-17-0712-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาคำกริยาและองค์ประกอบบังคับในสารคดีท่องเที่ยว
โดย   นางสาวสนิษฐา เขียวชาญ
สาขาวิชา   ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ อัญชลีบุญกุล

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ติงศภิกษย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ อัญชลีบุญกุล)

.....
(อาจารย์ จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร)

.....
(อาจารย์ ดร. วิโรจน์ อรุณมานะกุล)

สนธิสัญญา เชี่ยวชาญ : การศึกษาคำกริยาและองค์ประกอบบังคับในสารคดีท่องเที่ยว (THE STUDY OF VERBS AND ARGUMENTS IN TRAVEL DOCUMENTARIES) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. สุนันท์ อัญชลินกุล ; 172 หน้า. ISBN 974-17-0712-6

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาคำกริยาและองค์ประกอบบังคับในสารคดีท่องเที่ยวตามแนวโครงสร้างประโยคระดับตรรกะ ผลการศึกษาพบว่าคำกริยาที่ไม่ซ้ำกันจำนวน 1,232 คำ คำกริยาเหล่านี้แบ่งเป็น คำกริยาแสดงสภาพ 395 คำ คำกริยาแสดงอาการ 742 คำ และคำกริยาแสดงความรู้สึก 95 คำ

ส่วนการศึกษาขององค์ประกอบบังคับผู้วิจัยพบว่า คำกริยาแต่ละประเภทมีองค์ประกอบบังคับแตกต่างกันคือ คำกริยาแสดงสภาพและคำกริยาแสดงความรู้สึกมีองค์ประกอบบังคับ 1 หรือ 2 ตัว ส่วนคำกริยาแสดงอาการมีองค์ประกอบบังคับ 2 หรือ 3 ตัว การนับองค์ประกอบบังคับจะนับรวมส่วนที่เป็นประธานด้วย ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคระดับตรรกะต่างจากการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคระดับพื้นผิวของไวยากรณ์โครงสร้างซึ่งแบ่งคำกริยาเป็นคำกริยากรรม คำกริยากรรมและคำกริยาวิกรรม และจะพิจารณาเฉพาะจำนวนค่านามที่ตามหลังคำกริยาเท่านั้นไม่นับรวมค่านามส่วนที่เป็นประธานของประโยค

ส่วนผลการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำกริยาและองค์ประกอบบังคับโดยใช้กรอบการกตามแนวไวยากรณ์การก พบว่าคำกริยาในสารคดีท่องเที่ยวมีการกทั้งสิ้น 21 กรอบ ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคระดับตรรกะมักได้ผลการวิเคราะห์เหมือนกันกับการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคระดับความหมายของไวยากรณ์การก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกรกหลักๆ เช่น ผู้ทำ ผู้ถูก ผู้ประสบ เครื่องมือ เป็นต้น

นอกจากนั้นผู้วิจัยพบว่าความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ของคำกริยาและองค์ประกอบบังคับในส่วนที่เป็นกรกผู้ทำของคำกริยาแสดงอาการ และผู้ประสบของคำกริยาแสดงความรู้สึก อาจเป็นสิ่งไม่มีชีวิตได้ ในกรณีที่เป็นภาพพจน์บุคคลาธิษฐาน

ภาควิชา _____ ภาษาไทย _____
สาขาวิชา _____ ภาษาไทย _____
ปีการศึกษา _____ 2544 _____

ลายมือชื่อนิสิต _____ อัญชลินกุล _____
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____
_____

4180195022 : MAJOR THAI

KEY WORD : ARGUMENT / COMPUTATIONAL LINGUISTIC /

SANITTHA CHEAWCHARN : THE STUDY OF VERBS AND ARGUMENTS
IN TRAVEL DOCUMENTARIES. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SUNANT
ANCHALEENUKON, Ph.D. 172 pp. ISBN 974-17-0712-6

The aim of this thesis is to study the verbs and arguments in travel documentaries. The result of the study of verbs and arguments in travel documentaries from the sentence structure in logic level, reveals 1,232 different verbs. These verbs are divided into 395 state verbs , 742 action verbs and 95 emotion verbs.

From the study of argument, it is found that verbs have different arguments. The state verbs and the emotion verbs hold 1 or 2 arguments , the action verbs hold 2 or 3 arguments including subjects.

The result shows that an analysis of sentence structure in logic level is different from an analysis of sentence structure in surface grammar structure level. The latter divides verbs into intransitive verbs , transitive verbs and ditransitive verbs by considering only the noun which is the object not the subject of the sentence.

According to the result of using case frame to analyze verbs in travel documentaries. The semantic relationship between verbs and arguments reveals 21 case frames.

The result shows that the analysis of sentence structure in logic level always has the same result as the analysis of sentence structure in case grammar. Especially , in the main cases such as agent , patient , experiencer , Instrumental .

Furthermore, it is found that personification is used in travel documentaries. Thus agent and experiencer of action verbs and emotion verbs can be also non -person.

Department_____Thai_____ Student's Signature Sanitha CheawChorn
Field of study_____Thai_____ Advisor's Signature [Signature]
Academic Year_____2001_____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ อัญชลีบุญกุล ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้ให้คำปรึกษา คอยชี้แนะแนวทาง และเอาใจใส่ ปรับปรุง แก้ไขบทต่างๆ ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ท่านได้สละเวลามาให้คำปรึกษาตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ คอยตรวจทาน แก้ไข จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงออกมาตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในระดับปริญญาโท ท่านเป็นผู้ที่มีความเมตตา ห่วงใย สนใจและใส่ใจนิสิตมาโดยตลอด หากไม่มีท่านคอยชี้แนวทางในด้านต่างๆ ผู้วิจัยคงศึกษาหาความรู้จากที่นี่ได้อย่างลำบาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านอย่างหาที่สุดไม่ได้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

นอกจากนั้นผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณกรรมการผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข อาจารย์ จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร และ อาจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล ที่กรุณาสละเวลาช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ที่ได้กรุณามอบเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการทำ วิทยานิพนธ์ครั้งนี้

รวมทั้งขอขอบพระคุณ บุคคลสำคัญต่างๆ ที่มีส่วนในการทำวิทยานิพนธ์ คือนางนภัสวรรณ ชุมภู มารดาผู้คอยเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์อยู่ตลอดเวลา นายสรรพกิจ เขียวชาญ บิดาผู้ล่วงลับ และนายศรชัย เขียวชาญ คุณลุงผู้สนับสนุนทุนการศึกษา

และวิทยานิพนธ์นี้จะสำเร็จลงไม่ได้หากขาด คุณอนันตยา แซ่ฉั่ว คุณทัศนวลัย เนียมบุปผา คุณอิสเรศ ดลเพ็ญ คุณเบญญา พรหมเผ่า คุณฟองมาศ ลาภวัฒน์เจริญ และคุณศรัทธา ลาภวัฒน์เจริญ ที่สละเวลามาให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา ตลอดเวลาระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ

บทที่

1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานในการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	2
1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.8 นิยามศัพท์.....	6
1.9 ทบทวนวรรณกรรม.....	7
2 การวิเคราะห์ค่ากริยาในระดับต่างๆ.....	13
2.1 การวิเคราะห์ค่ากริยาในระดับโครงสร้างพื้นผิว.....	13
2.2 การวิเคราะห์ค่ากริยาในระดับโครงสร้างลึก.....	15
2.2.1 การวิเคราะห์ค่ากริยาในระดับโครงสร้างลึก แนวไวยากรณ์ปริวรรต.....	15
2.2.2 การวิเคราะห์ค่ากริยาตามแนวไวยากรณ์การก.....	17
2.2.3 การวิเคราะห์ค่ากริยาตามแนวอรรถศาสตร์.....	18

2.3	การวิเคราะห์คำกริยาในโครงสร้างประโยคระดับตรรกะ.....	20
3	กริยาระดับตรรกะในสารคดีท่องเที่ยว.....	25
3.1	เกณฑ์การพิจารณาจำนวนองค์ประกอบบังคับของคำกริยา.....	25
3.2	การแบ่งคำกริยาระดับตรรกะ.....	27
3.2.1	คำกริยาแสดงสภาพ.....	29
3.2.1.1	คำกริยาแสดงสภาพที่บอกคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ.....	30
3.2.1.2	คำกริยาแสดงสภาพทำนองเดียวกัน.....	34
3.2.1.3	คำกริยาแสดงสภาพที่ต้องมีผู้อื่นหรือสิ่งอื่น ที่มาช่วยเสริมความหมายให้ชัดเจนขึ้น	36
3.2.2	คำกริยาแสดงอาการ	38
3.2.2.1	คำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระเทือนผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	38
3.2.2.1.1	ที่อยู่กับที่.....	39
3.2.2.1.2	ที่เคลื่อนที่.....	41
3.2.2.1.3	ที่ปรากฏสถานที่.....	45
3.2.2.2	คำกริยาแสดงอาการที่กระทบกระเทือนผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	46
3.2.2.2.1	ให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม.....	47
3.2.2.2.2	ให้ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นเคลื่อนที่.....	51
3.2.2.3	คำกริยาแสดงอาการที่ทำร่วมกับผู้อื่น.....	53
3.2.2.4	คำกริยาแสดงอาการที่เป็นผลต่อสิ่งอื่น.....	56
3.2.2.5	คำกริยาแสดงอาการที่มีผู้อื่นหรือสิ่งอื่นเป็นจุดหมาย.....	58
3.2.2.6	คำกริยาแสดงอาการที่มีผู้อื่นหรือสิ่งอื่น มาช่วยเสริมความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น.....	61
3.2.3	คำกริยาแสดงความรู้สึก.....	64
3.2.3.1	คำกริยาแสดงความรู้สึกที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	64
3.2.3.2	คำกริยาแสดงความรู้สึกที่เกิดที่อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง.....	67
3.2.3.3	คำกริยาแสดงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	68

3.2.3.4	คำกริยาแสดงความรู้สึกต่อผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	69
3.2.3.5	คำกริยาแสดงความรู้สึกต่อผู้อื่นหรือสิ่งอื่น โดยที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นนั้นเป็นสาเหตุ.....	71
3.3	จำนวนองค์ประกอบบังคับของคำกริยาแต่ละประเภท.....	77
3.3.1	คำกริยาที่มีองค์ประกอบบังคับ 1 ตัว.....	77
3.3.2	คำกริยาที่มีองค์ประกอบบังคับ 2 ตัว.....	83
3.3.3	คำกริยาที่มีองค์ประกอบบังคับ 3 ตัว.....	100
4	ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาและองค์ประกอบบังคับ.....	107
4.1	การกขององค์ประกอบบังคับในสารคดีท่องเที่ยว.....	107
4.2	กรอกราก	112
4.3	ลักษณะของกรอกราก	112
4.4	กรอกรากของคำกริยาในสารคดีท่องเที่ยว.....	113
4.4.1	คำกริยาแสดงสภาพ.....	113
4.4.1.1	คำกริยาแสดงสภาพที่บอกคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ.....	113
4.4.1.2	คำกริยาแสดงสภาพทำนองเดียวกัน.....	114
4.4.1.3	คำกริยาแสดงสภาพที่ต้องมีผู้อื่นหรือสิ่งอื่น ที่มาช่วยเสริมความหมายให้ชัดเจนขึ้น.....	115
4.4.2	คำกริยาแสดงอาการ	116
4.4.2.1	คำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระเทือนผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	116
4.4.2.1.1	ที่อยู่กับที่.....	116
4.4.2.1.2	ที่เคลื่อนที่.....	117
4.4.2.1.3	ที่ปรากฏสถานที่.....	119
4.4.2.2	คำกริยาแสดงอาการที่กระทบกระเทือนผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	120
4.4.2.2.1	ให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม.....	120
4.4.2.2.2	ให้ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นเคลื่อนที่.....	124
4.4.2.3	คำกริยาแสดงอาการที่ทำร่วมกับผู้อื่น.....	126

4.4.2.4	คำกริยาแสดงอาการที่เป็นผลต่อสิ่งอื่น.....	127
4.4.2.5	คำกริยาแสดงอาการที่มีผู้อื่นหรือสิ่งอื่นเป็นจุดหมาย.....	128
4.4.2.6	คำกริยาแสดงอาการที่มีผู้อื่นหรือสิ่งอื่น มาช่วยเสริมความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น.....	129
4.4.3	คำกริยาแสดงความรู้สึก.....	130
4.4.3.2	คำกริยาแสดงความรู้สึกที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	130
4.4.3.3	คำกริยาแสดงความรู้สึกที่เกิดที่อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง.....	130
4.4.3.4	คำกริยาแสดงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	131
4.4.3.5	คำกริยาแสดงความรู้สึกต่อผู้อื่นหรือสิ่งอื่น.....	132
4.4.3.6	คำกริยาแสดงความรู้สึกต่อผู้อื่นหรือสิ่งอื่น โดยที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นนั้นเป็นสาเหตุ.....	133
5	บทสรุป.....	142
	สรุปผลการวิจัย.....	142
	ข้อเสนอแนะ.....	145
	รายการอ้างอิง.....	146
	ภาคผนวก.....	149
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	172

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. สรุปจำนวนการปรากฏของคำกริยาแสดงสภาพ.....	74
2. สรุปจำนวนการปรากฏของคำกริยาแสดงอาการ.....	75
3. สรุปจำนวนการปรากฏของคำกริยาแสดงความรู้สึก.....	76
4. ตารางการปรากฏขององค์ประกอบบังคับ.....	106